

udtalte i sit, jeg vil tilstaa i Virkeligheden meget interessante Foredrag, at han ikke engang saae sig i Stand til at gaa saa vidt som den ærede 2den Landssthingsmand for 9de Kreds; han vilde end ikke kunne stemme for § 1, første Stykke. Han vilde det ikke, fordi han efter Grundlovens Aand antog det for umuligt, at nogenjomhelst Indskrænkning i Lovgivningen, som førte, hvad han kaldte en Indskrænkning i Godseierens Ret, med sig, lovligt kunde ske, uden at der samtidig ydedes Frihed paa andre Punkter, uden at man ydede Godseierne Kompensation og Bederlag, og han mente, at den Ret til Omdeling, som Lovudkastets § 1 søger at føre tilbage til den oprindelige og naturlige Begrænsning, var en fuldstændig ved Loven og Administrationens Anvendelse af Loven for Godseierne hjemlet Rettighed. Jeg skal ikke følge den høitærede Landssthingsmand i hans retshistoriske Betragtninger; det turde føre noget for vidt; de vare, saa vidt jeg kunde se, af et noget vel arkæologisk Indhold. Men Et maa det være mig tilladt at sige, og det er, at den høitærede Landssthingsmand ved sin Fordyning i Oldtiden synes at glemme, hvad vi Andre til dagligt Brug tænke paa, naar der er Tale om den virkelig retshistoriske Periode, nemlig Tiden fra Christian den 5tes Lov til vore Dage, og da maa det ikke glemmes, at, om det ogsaa paa Lovens Tid kunde være en Godseier tilladt at lægge Bøndergaardene sammen til deraf at danne større Uvlsgaardene, saa blev dette allerede i 1735 forbudt og det under Straf for Godseieren af at miste hele sit Fordegods; en saadan Brug af Omdelingsretten stempledtes som en Forbrydelse. Og saaledes er det endnu stedse Lands Lov og Ret. Det kaldes endnu i den gjældende Lov, i Forordningen af 6te Juni 1769, en Forbrydelse, saaledes at lade den hele Bøndergaard forsvinde — for at bruge mit gamle Exempel, hin Gaard paa 12 Tdr. Hartkorn — det kalder Justitsfølgning og Straf efter sig som for en kriminel Forbrydelse. Skulle vi derfor have for os en faktisk Situation, som Lovgivningsmagten skal gribe og behandle, saa kan det ikke hjælpe at vise os til Oldtiden, men vi maa tage Forholdet, som det foreligger; thi kun den

Eiendomsret eksisterer for Godseieren, som Landets nuværende Lovgivning kjender, ja, jeg kan sige nu har kjendt fra Arilds Tid af. — Men den høitærede Landssthingsmand har i sine retshistoriske Betragtninger ikke blot glemt hint Affnit af Retshistorien fra Christian den 5tes Dage, men tillige en meget nærliggende Periode af Retshistorien — og det en Del af samme, som netop ligger ham særdeles nær. Thi ifjor, da der blev forelagt et Forslag fra Regeringens Side om Forandring i Fæsteforholdene, da mente den ærede Landssthingsmand, at han dog nok kunde gaa ind paa en Begrænsning af Omdelingsretten ganske paa samme Maade, som den nu er stillet i det foreliggende Udcast. Af Udvalgets Betænkning fra den Tid — Tillæg B. for 1870—71 Sp. 1702 — vil det ses, at der var et Mindretal i det da nedsatte Udvalg. Jeg skal nævne dette Mindretal, der bestod af 4 af Thingets Medlemmer. Den første — jeg tør jo ikke nævne Navne — var det 11te kongevalgte Medlem, den anden var den anden Landssthingsmand for 9de Kreds, den tredje var den 1ste Landssthingsmand for 3die Kreds. Det var de tre Medlemmer, som Landssthingsmanden ved min Side (Madvig) igaar kaldte de tre danske Achilles i denne Sal. Saa var der en fjerde, og det var det 8de kongevalgte Medlem, som jeg i denne Forbindelse vel turde kaldt vor Tids Odysseus. Disse fire udgjorde Mindretallet, og de udtalte i Betænkningen, „at naar det i den nugjældende Udstykningslovgivning er fastholdt i god Overensstemmelse med de Principer, som have været de gjældende i henved eet Aarhundrede, at Middelfjordbrugene (Bøndergaardene) bør bevares ikke alene i Tal, men ogsaa af en vis Størrelse paa Selveiergodset, maa den samme Betragtning af, hvad Almenvellet kræver, føre til, at ogsaa Fæstegaardene sikkes et lignende mindste Maal af Jord, og Mindretallet vilde altsaa fuldstændig have kunnet slutte sig til Flertallets Vindringsforslag, naar Bestemmelsen var fremkommet som et Regeringsforslag,“ men det er den jo netop i Aar og Almenvellet maa vist i denne Henseende stille samme Krav nu som ifjor, — saa jeg ser